

kienu mzejnin b'antarjoli u trofej b'kull għamla, daqs u lewn ta' b'nadar iperpru ferħanin maż-żiffa hafifa tal-ghodwa, u b'piramdi għoljin bi qsari bi friegħi tar-rand u tal-klin ifew-waħ, bi hbula tal-liedna għaddejnin minn piramda għall-oħra, b'tazzi taż-zejt ta' kull lewn imdendlin magħhom, mas-siġar u mal-nitan tal-bini tat-Tokk, l-iktar, lesti għall-mixegħla ta' fil-għaxija.

F'tarf it-telgħa, jew ahjar, fil-bidu tat-Tokk kienu jidhru fil-għoli żewġ angli li jsaħħiru jzommu miż-żewġ naħiet tat-triq kuruna bellusija li, kif l-Isqof wasal taħtha, infetħet u xehitet xita ta' qronfol u margeriti fil-waqt li l-karti mżewqin, bi kliem ta' tifħir u għana, bdew jittajru 'l hawn u 'l hinn bħal friefet fuq l-irjus ta' poplu maħruġ barra minnu n-nifsu bil-ferħ. Kif l-Isqof qabad it-telgħa tal-belt waqaf, u, kif daħal taħt il-baldakkin imwieżen mis-Saċerdoti, il-kanun tal-Kastell beda jsemma' leħnu kburi, u wieħed abbati ċkejken ta' 12-il-sena, imqanqal sad dmugh bil-ferħ, qara diskors li bih qasam qalb l-Isqof u qalb kull min kien jisma' (1).

Wara dan, il-purċissjoni kompliet miexja lejn il-Kattedral fejn hemmhekk l-Ewwel Isqof ta' Ghawdex għamel l-Ewwel Pontifikal meġġun mill-Kanonki tiegħu. Wara l-Quddiesa l-Isqof ferħan u hieni, ta l-Ewwel barka tiegħu lil uliedu maħbubin u miġburin madwaru kuruna mill-gżira kollha.

Il-ghada, imbagħad, jum it-Tnejn, wara nofs-inhar saret it-tigrija tal-bhejjem u, fil-għaxija, wara li l-banda kienet ilha għal hafna sigħat issemma' lehenha li jghaxxaq f'nofs it-Tokk sewwa, sar il-giggifogu li bħalu kien għadu ma sar qatt gewwa Ghawdex.

Wara l-festi, l-ewwel fisieb ta' l-Isqof Buttigieg kien li jibda jlibbes u jzejjen kif jixraq lid-Djar t'Alla l-knejjes ta' Ghawdex; ghen bi flusu t-tagħlim nistrani tat-tfal żgħar u l-iktar ta' San Ġakmu; għammar il-palazz b'kull ma kien jeh-tieg u jixraq lill-qatgħa tiegħu; xtara l-isbah fiwejjeġ imqaddsa meħteġin għall-festi ta' ma' tul is-sena; waqqaf is-Seminarju u għolla 'l fuq it-tagħlim ta' dawk iż-żgħażaġħ li kienu jridu jsiru Saċerdoti.

(1) Dan l-abbati, meta kiber, sar Qassis, Dun Ġużepp Farrugia, li wara lahaq Professur tal-latin fil-Liċeo ta' Ghawdex, Biblijotekarju u Kanonku tal-Kattedral.

L-Isqof il-ġdid kien jilqa', kull xħin ikun, lill-Kappillani tar-rħula u lil kull wieħed kien jagħtih il-parir għaqli tiegħu u jfarrġu fin-niket tal-ħajja. Ma kienx jitlef żmien meta jigi msejjah biex jagħmel il-Griżma lit-tfal żgħar morda. Hu n-nifsu beda jżur l-isptarijiet u djar oħra meta reġa' dener il-mard qerriedi u jfarragħ lil kull wieħed u jgħallmu jittama fil-liniena t'Alla.

Il-kmand tiegħu, l-Isqof Buttigieg, kien helu; fiċ-ċanfir, meqjus u hanin; qalbu fidejħ ma' kulħadd u jagħli jekk xi darba kien ikollu jċħad xi talba. Għalkemm imdaħħal fiż-żmien fetah minnufih il-Vista Mqaddsa u, bħala radd il-ħajr 'l Alla, għamel purċissjoni bil-kleru kollu tal-gżira mill-Kattedral għall-Kunvent tal-Kappuċċini, u minn hawn lura.

Iżda, issa, jum il-ħilas kien riesaq għalih ukoll. Oħtna l-mewt xirfittu kerha flewwel jiem ta' Lulju tal-1865 u daħlet fuqu u ħasditu bil-mingel tagħha fit-12 ta' l-istess xahar wara ħajja ta' madwar 73 sena.

Miet l-Isqof Buttigieg, iżda miet ta' qaddis bħalma għex f'ħajtu, imsaħħah u mfarragħ mill-ghodda tad-din nistrani tagħna u mdawwar minn għadd kbir ta' Saċerdoti. Miet, mibki u mithassar minn kulħadd. Miet, iżda għalkemm iż-żmien jeqred u jnissi, il-ġid li għamel lill-poplu għawdexi ma jintesa qatt, u ismu jibqa' mfahħar u mbierek għal dejjem.

P. PAWL TABONE O.F.M.

FRAK MILL-WERAQ TA' BYRON

F'ALBUM

Kif fuq xi ġebbla kiesħa ta' qabar isem ta' mejjet ħarsitna jwaqqaf, hekk meta taqleb b'herqa jew sabar din il-faċċata nitlobok twaqqaf għajnejk ħosbiena, u, meta wara, f'xi żmien jew ieħor, hawn ismi taqra bħal ta' xi mejjet meta jinqara l-isem fuq qabar, int ftakar naqra fija u fil-ktajjen li t-tnejn rabtuna. Ftakar li qalbi hawnhekk midfuna.

a. c.